

Факти – ліки проти фейків

Спецвипуск

МІС

Грудень 2024

Відкрили центр захисту прав людини – перший у Запоріжжі та вже п'ятий в Україні

ЗА СЛОВАМИ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Дмитра Лубінця, який приїхав до Запоріжжя, до Центру може звернутися кожен громадянин України, чий права були порушені.

Особистий прийом тут здійснюватиме представник Омбудсмена в Запорізькій області Михайло Волков. Він, зокрема, консультуватиме у юридичній площині чинних військовослужбовців, ветеранів і ветеранок, членів їхніх родин, внутрішньо переміщених осіб, родини безвісти зниклих осіб. Михайло Волков зустрічатиметься з громадянами в Центрі захисту прав людини у Запоріжжі два-три рази на

тиждень, а в інші дні здійснюватиме моніторингові візити. Зокрема, буде виїжджати у громади, спілкуватися з військовими.

– Якщо громадяни звертаються за консультацією, ми її надаємо. Якщо потрібно оформити якісь документи, наші співробітники допоможуть. Коли надходить звернення від громадян про порушення прав, відкриваємо провадження. Здійснюється перевірка, і якщо

права людини були дійсно порушені, представник Омбудсмена вчиняє всі дії, необхідні для відновлення цих прав. Після цього заявника інформують про вжиті заходи, – уточнив Дмитро Лубінець.

Поки що в Центрі працюють чотири фахівці, але вже з 2025 року їх буде більше.

Що важливо, простір побудований з урахуванням принципів інклюзивності.

ЄС відзначає прогрес України у реформах

У ВИСНОВКАХ щодо розширення ЄС, ухвалених 17 грудня, Рада Європейського Союзу підтвердила непохитну підтримку України з боку ЄС на її шляху вступу до Євросоюзу та високо оцінила відданість України процесу реформ.

Рада ЄС відзначила прогрес, досягнутий у сферах верховенства права та реформи судової системи й державного управління. Вона також наголосила, що ці заходи “залишаються надзвичайно важливими для посилення стійкості України та подальшого успіху євроінтеграції”.

Міністри ЄС також привітали триваючий процес оновлення органів судового управління, зокрема, Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, а також Конституційного суду.

Рада ЄС також привітала ратифікацію Україною Римського статуту Міжнародного кримінального суду та закликала Україну здійснити подальші кроки із забезпечення відповідності національного законодавства цьому документу.

Крім цього, Рада ЄС привітала наявність діючої законодавчої та інституційної бази щодо основних прав та закликала Україну до її подальшого впровадження й консолідації. Міністри ЄС також закликали Україну продовжувати зусилля зі зміцнення свободи висловлення думок і свободи ЗМІ відповідно до рекомендацій Європейської комісії, незважаючи на виклики, спричинені загарбницькою війною росії.

Рада ЄС також привітала прогрес України в забезпеченні незалежного та ефективного функціонування антикорупційних інституцій. Вона закликала Україну продовжувати вирішувати проблеми, що залишилися, та посилювати заходи з проведення фінансових розслідувань і боротьби з відмиванням грошей.

Що стосується економічних критеріїв, то Рада ЄС визнає виняткові труднощі, з якими стикається Україна у проведенні грошово-кредитної політики та загальному економічному управлінні за нинішніх умов. У зв'язку із цим, Рада ЄС високо оцінила те, що Україна досягла “певного прогресу у створенні функціонуючої ринкової економіки”.

Рада ЄС також схвалила зусилля України щодо посилення енергетичної безпеки та незалежності поставок, незважаючи на постійні російські атаки на енергетичну й цивільну інфраструктуру країни.

“ЄС готовий продовжувати надавати підтримку Україні для нагальної підвищення її енергетичної безпеки, посилення стійкості її енергетичної системи та відновлення енергетичної інфраструктури”, – йдеться у висновках.

ФЕЙК

Міністр охорони здоров'я нібито зробив скандальну заяву

У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ поширюють інформацію, що нібито Україна планує скоротити витрати на протезування та реабілітацію військових із 2025 року. Це приписують міністру охорони здоров'я України Віктору Ляшчу, наводячи вигадану цитату “про відсутність відповідальності держави перед військовими”.

Однак насправді це – фейк. Фахівці проекту StopFake з'ясували, що жодних подібних заяв Ляшка ані в офіційних джерелах, ані в медіа не існує. Ба більше, на 2024 і 2025 роки держава не лише не скоротила, а й збільшила фінансування відповідних програм.

Згідно з Бюджетом, у 2024 році на первинне протезування і засоби реабілітації виділили 4,3 млрд гривень, що на 40 відсотків більше, ніж торік. У 2025 році ця сума зросте до 4,6 млрд гривень. Також передбачено 1,1 млрд гривень на високотехнологічне протезування. На послуги реабілітації в Бюджеті заклали 5,7 млрд гривень, ці послуги залишаються безкоштовними для військових і цивільних.

російські пропагандисти поширюють подібні фейки, щоб поглиблювати в українському суспільстві недовіру до держави та її соціальних програм. Владу звинувачують у нібито байдужості до постраждалих військових, щоб поширити паніку та розчарування серед військових та їхніх сімей.

«Тисяча гривень від Зеленського»

Аферисти крадуть гроші під прикриттям держпрограми

У МЕРЕЖІ активно ширяться нові шахрайські схеми – аферисти обіцяють миттєво виплатити 1000 гривень за програмою «Зимова еПідтримка». Про це застерігають у Національній поліції.

Одна зі схем наступна: шахраї створюють фейкові сайти під виглядом програми «Зимова еПідтримка», які зовні подібні до офіційних ресурсів. Потім у месенджерах або соціальних мережах розсилають повідомлення з пропозицією швидко отримати виплати від держави. Посилання веде на підроблений сайт. Там від користувача вимагають ввести персональні дані, шахраї отримують доступ до банківського рахунку. Кошти списуються миттєво.

Про одну зі схем повідомив співвласник одного з банків Олег Гороховський. Він зазначив, що зловмисники дзвонять українцям, “приймають заявки” на отримання грошей – і далі “діють залежно від поведінки клієнта”:

– У «найяскравішому» кейсі клієнт переказав увесь залишок, 71000 гривень, на новий рахунок, нібито спеціально відкритий для отримання 1000 гривень.

В уряді нагадали, що отримати 1000 гривень від держави можна лише трьома способами: ✓ через «Дію» на картку «Національний кешбек» [цей спосіб актуальний для переважної більшості українців];

✓ через «Укрпошту»;

✓ через банки-партнери.

Щоб отримати ці кошти, жодних додаткових виплат не передбачено; власні кошти також не потрібно переміщувати на якусь іншу картку.

У кіберполіції назвали найпопулярніші шахрайські схеми

ПОЛІЦЕЙСЬКІ Центру з протидії шахрайствам та управління протидії кіберзлочинам у Запорізькій області нагадали про найпоширеніші схеми аферистів та як діяти у небезпечних ситуаціях. Старший оперуповноважений управління протидії кіберзлочинам в Запорізькій області підполковник поліції Олег Кирбят'єв зауважив, що найчастіше у тента шахраїв потрапляють люди похилого віку, переселенці, діти. Це залежить, як від невміння користуватися гаджетами в Інтернет-мережах, так і від індивідуальних або психологічних особливостей. Тому аферистам вдається ошукати навіть досвідчених користувачів Інтернету. Бо злочинці вміло виманюють гроші в першу чергу в тих, хто вільно йде на контакт, відповідає на запитання, надає дані власних карток і рахунків тощо.

Найпопулярніші шахрайські схеми

■ Продаж товарів через онлайн-магазини.

Шахраї вимагають повну або часткову передплату за товар і відмовляють у пересилці товару з оплатою при отриманні.

ЯК ЗАХИСТИТИСЯ:

- ✓ купуйте товар тільки в перевірених продавцях;
- ✓ не переходьте за будь-якими посиланнями, щоб провести оплату за товар;
- ✓ не надсилайте стовідсоткову або навіть часткову передплату;
- ✓ домовляйтеся про післяплату або оплату при отриманні товару на пошті.

■ Допомога військовим [збір коштів на лікування, купівлю дронів, амуніції тощо].

ЯК ЗАХИСТИТИСЯ:

- ✓ донатйте напямую тільки через знайомих людей [або безпосередньо через військових];
- ✓ переконайтеся, що контакти фонду, на який будуть перераховуватися кошти, дійсно активні.

■ Заробіток в Інтернеті [перегляд відео, написання тематичних коментарів або відгуків, ставлення «лайків» тощо].

ЯК ЗАХИСТИТИСЯ:

- ✓ завжди пам'ятайте про те, що легкого заробітку не буває, в привабливих пропозиціях завжди є небезпека.

■ Телефонні дзвінки типу «Ваш родич у біді».

Телефонують незнайомці та кажуть, що ваша близька людина опинилася в пастці, необхідно терміново переказати гроші.

ЯК ЗАХИСТИТИСЯ:

- ✓ одразу покладіть слухавку та зателефонуйте родичу;
- ✓ коли почуєте голос рідної людини, одразу зрозумієте, що це були шахраї.

■ СМС зі змістом типу “Проголосуй за мою доньку”.

На ваш номер телефону надходить повідомлення з фішинговим посиланням із проханням проголосувати за людину/дитину, яка бере участь у змаганнях. Також вас можуть попросити ввести особисті дані або пройти ідентифікацію через цифровий застосунок [наприклад «Дію»].

ЯК ЗАХИСТИТИСЯ:

- ✓ не переходьте за посиланням;
- ✓ в жодному разі не вводьте дані особистих рахунків або банківських карток.

■ СМС із проханням позики грошей в борг.

Зазвичай такі повідомлення надходять через месенджер телеграм-каналу від когось із ваших контактів.

ЯК ЗАХИСТИТИСЯ:

- ✓ зателефонуйте людині, від якої нібито надходить смс, та запитайте, чи дійсно це вона.

Як правило, такі факти не підтверджуються.

■ У ПОЛІЦІЇ НАГОЛОШУЮТЬ: якщо ви все ж стали жертвою аферистів або маєте підозри, одразу повідомляйте про це на спеціалізований 102!

Наша країна стала повноправною учасницею програми ЄС «Креативна Європа»

У БРЮССЕЛІ [Бельгія] підписано Угоду між Україною та Європейським Союзом про повноправну участь нашої країни у програмі ЄС «Креативна Європа», розрахованій до 2027

2 МІГ 26.12.2024

року. Програма спрямована на підтримку та посилення конкурентоспроможності культурного, креативного та аудіовізуального секторів, а також розвиток і просування культурного та мовного розмаїття і збереження

культурної спадщини країн Європи.

Українські організації відтепер матимуть змогу повноцінно брати участь у всіх підпрограмах «Креативної Європи», бюджет якої досягає 2,44 млрд євро.

Сама Програма складається із трьох підпрограм:

«Культура» – охоплює всі сектори культурних та креативних індустрій [за винятком аудіовізуального сектору та кіно];

«Медіа» – підтримує кіно та аудіовізуальний сектор;

«Міжсекторальна співпраця» – сприяє співпраці між різними культурними та креативними секторами, а також охоплює напрямки новинних ЗМІ.

УКРАЇНА І СВІТ

52 млн євро від ЄС – на проєкти для розвитку транспортної інфраструктури

ЧОТИРИ українських проєкти з розвитку транспортної інфраструктури у рамках програми Європейського Союзу «Механізм «Сполучення Європи» [CEF] отримали схвалення фінансування. Йдеться про 52 мільйони євро для розвитку залізниці, автомобільних пунктів пропуску, річкової інформаційної служби та підтримки аеронавігації. Бенефіціари проєкту – Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України, Укрзалізниця, Укразерорух та ДП «Укрводшлях».

Як зауважив віцепрем'єр-міністр з відновлення України – міністр розвитку громад та територій України Олексій Кулеба, отримання цих грантів дозволяє рухатись у напрямку інтеграції України до європейського транспортного простору.

Зокрема, йдеться про наступні ініціативи:

✓ «Інтеграція залізничної системи України в транспортну систему ЄС. 1 етап». Проєкт передбачає вдосконалення залізничної мережі та розвиток колії 1435 мм для забезпечення технологічної сумісності та підвищення пропускної спроможності залізничної інфраструктури;

✓ «Організація транспортних потоків з метою підвищення пропускної спроможності інфраструктури, безпеки та ефективності послуг з перетину кордону на спільній дорозі Румунія-Молдова-Україна ПП Галац/Джурджулешти/Рені». Розроблений та поданий проєкт був спільно із молдавськими та румунськими колегами. Його реалізація дозволить забезпечити безперервність руху між вказаними пунктами пропуску;

✓ «Українська річкова інформаційна служба на р. Дунай – УкрРІС на р. Дунай». Проєкт полягає у створенні та впровадженні річкової інформаційної служби на українській частині р. Дунай, а також забезпечення належного рівня безпеки судноплавства та надання гармонізованих інформаційних послуг суднам на внутрішніх водних шляхах;

✓ «Інтегрована модернізація європейської мережі CNS». Фокус проєкту – відновлення аеронавігаційної галузі України та подальша модернізація інфраструктури зв'язку, навігації, спостереження та аеронавігаційної інформації.

ДОВІДКОВО

УКРАЇНА долучилась до програми «Механізм «Сполучення Європи» у червні минулого року. Участь України у програмі дозволяє залучити фінансування ЄС для підтримки розвитку високопродуктивних, стійких і ефективно взаємопов'язаних транс'європейських мереж у сферах транспорту, енергетики та цифрових послуг.

Джерело: Міністерство розвитку громад та територій України

Чому росія роздмухує «мобілізацію» українця з інвалідністю першої групи

НА РОСІЙСЬКИХ, а потім і на українських Інтернет-ресурсах з'явилась інформація з відео, що начебто «ТЦК у Запоріжжі мобілізував та протягом кількох днів відправив на фронт чоловіка з психічними розладами, який згодом потрапив у полон».

У Запорізькому обласному територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки [ТЦК та СП] заявляють, що це – фейк і наголошують, що всі мобілізовані з територіальних центрів комплектування та

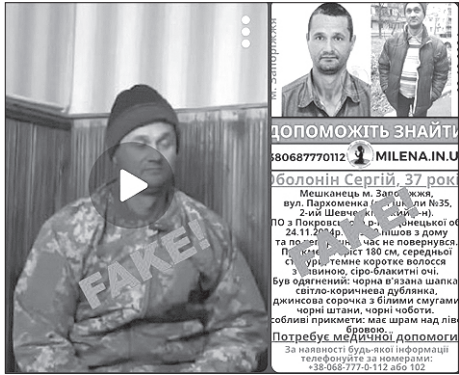
соціальної підтримки потрапляють до навчальних центрів, де мінімум 45 днів проходять базову військову підготовку.

Також, як стверджують у ТЦК, зазначений Сергій Валерійович Оболонін не перебуває на військовому обліку в жодному РТЦК та СП Запоріжжя.

Згідно даних з реєстру військовозобов'язаних, остання дата взяття його на військовий облік у Покровському РТЦК та СП Донецької області – 12.02.2009 року.

Він непридатний до військової служби з виключенням із військового обліку, і за названою у відео адресою ця людина не зареєстрована.

– З вищесказаного можна зробити висновки, що це постановочне відео, виготовлене ворогом як елемент інформаційно-психологічної операції, ціль якої – перешкоджання мобілізації та комплектуванню Сил оборони

України. Просимо критично ставитись до інформації з сумнівних джерел та дотримуватись інформаційної гігієни, – зазначають у Запорізькому ТЦК та СП.

Фото – скріншот із відео

Японія допоможе Запоріжжю у встановленні теплових насосів

У РАМКАХ проєкту технічної допомоги «Проєкт екстреного відновлення та реконструкції» відбулося засідання Координаційного комітету Мінрозвитку і JICA – Japan International Cooperation Agency.

Проєкт має на меті як надання невідкладної допомоги постраждалим громадам та забезпечення базових потреб їх мешканців, так і довгострокові проєкти міського та регіонального розвитку.

Заступниця міністра розвитку громад і територій Марина Денисюк відзначила, що спільна робота в рамках Проєкту дозволила мобілізувати критично необхідні ресурси для швидкого відновлення інфраструктури у найбільш постраждалих громадах. Серед досягнень

посадовця відзначила успішну реалізацію пілотних проєктів зі встановлення теплових насосів та управління відходами руйнувань, а також забезпечення термінових поставок спецобладнання та техніки в Миколаїв, Харків, Дніпро, Херсон і Київську область.

Наступного року пріоритети відновлення будуть зосереджені на забезпеченні потреб Сум, Чернігова та Запоріжжя у спеціалізованому обладнанні,

встановленні теплових насосів. А також на вирішенні питань доступу до питної води для мешканців Миколаївщини та Сумщини.

Заступниця міністра також зазначила, що Міністерство готове надати перелік потреб з відповідною специфікацією, та обговорити шляхи і механізми для пришвидшення постачання необхідного обладнання.

Зі свого боку представники JICA підкреслили, що від

початку реалізації Проєкту екстреного відновлення та реконструкції у березні 2023 року було досягнуто значних результатів.

Зокрема:

✓ у наданні невідкладної допомоги найбільш постраждалим громадам;

✓ передачі спеціалізованої техніки містам;

✓ постачання обладнання для подолання наслідків підриву росіянами Каховської ГЕС;

✓ встановленні теплових насосів в закладах освіти;

✓ постачанні рейок і трансформаторів для залізничної галузі.

Представники JICA також представили цифрову систему моніторингу використання устаткування на місцях та проведення належного експлуатаційного контролю.

Міністерство розвитку громад та територій України

КУЛЬТУРНІ АМБАСАДОРИ УКРАЇНИ У МЕЛЕХЕНІ

Україна бореться та потребує допомоги

ВІДОМИЙ ВИСЛІВ «Коли говорять гармати, музи мовчать». Ми, українці, уже одинадцятий рік поспіль перебуваючи у стані війни, говоримо: «Коли говорять гармати, музи не повинні мовчати – вони мають кричати». Такі реалії України, яка, відбивши російську навалу та мобілізувавши своїх громадян і пів світу на захист, забезпечила подальше своє існування як незалежної держави. Це вже 25-та російсько-українська війна за останні 300 років.

За словами українського та американського історика, професора Гарвардського університету Сергія Плохія, «для багатьох союзників України ця війна стала не лише найбільшим і найсмертоноснішим військовим конфліктом у світі з часів Другої світової війни, а й першою після перемоги над нацизмом великою війною з чіткими моральними орієнтирами. Після глобального конфлікту 1939-1945 років – це перша війна, у якій від самого початку зрозуміло, хто агресор, хто жертва, хто лиходій, а хто герой і на чий бік хочеться стати».

На жаль, світ егоцентричний, і Україну, що США, країни Європа чи Китай, все ще сприймають через призму росії. Тому дуже важливо доводити світові, що ми суверенна

державна, яка є жертвою цієї неспровокованої війни та потребує світової підтримки та допомоги. Разом із героїчними Збройними силами України митці наближають Перемогу своєю творчістю, нагадуючи світу, що Україна бореться та потребує підтримки.

Яскравим прикладом підтримки України на культурно-мистецькому фронті стала виставка робіт українських художників і кіномитців, яка відбулася в бельгійському місті Мехелені в листопаді-грудні цього року. Без перебільшення цю подію можна назвати фестивалем українського мистецтва.

Відкриття виставки українських митців у Мехелені стало подією не тільки для культурного життя міста, а й для української громади, яка намагається зберегти свої традиції, мистецьку спадщину та донести до світу свою історію через творчість.

Українська громада Мехелена на сьогодні нараховує майже дві тисячі осіб. Керівником громади вже тривалий час є Наталія Добровольська. Керівництво міста та його жителі надають допомогу громаді, створюючи належні соціально-побутові умови для проживання, навчання, працевлаштування, надання медичної та соціальної допомоги. У центрі міста виділено приміщення для роботи українського клубу та української суботньої школи, яка розпочала свою діяльність цього року.

Ян Ван Вунсел – засновник Zaraz Ukraine та проєкту «Криза уяви»

Мистецтвознавець, куратор, критик, дослідник та викладач, Ян Ван Вунсел від самого початку повномасштабного вторгнення російського агресора в Україну він підтримує нашу країну. У лютому 2022 року Ян Ван Вунсел заснував незалежну організацію «Зараз Україна», платформу для підтримки сучасних митців України та стимулювання актуального діалогу щодо українського мистецтва, культури та суспільства. Назва платформи виходить із сьогоднішньої ситуації в Україні, тут ніколи чекати планового бюджету, а потрібно робити все вже зараз. Ян Вунсел розповідає: «Підтвердженням цього є такий трагічний факт: декілька місяців тому я отримав портфоліо від одного молодого художника з Харкова. І цей молодий художник гине під час удару ракети... Тому я розумію важливість підтримати художника сьогодні та дати йому можливість бути вшанованим завтра. Я вирішив працювати над проєктом у цій локації та без бюджету від інших людей, а на власні кошти».

Підготувала Інеса АТАМАНЧУК

Закінчення – на 8-й стор.

Часткове відшкодування витрат

НА ЧЕРГОВІЙ СЕСІЇ Запорізької міської ради депутати вперше прийняли Програму часткового відшкодування витрат на придбання обладнання з виробництва електроенергії суб'єктам мікро-, малого та середнього підприємництва у рамках впровадження незалежної енергомережі Запоріжжя на 2024-2025 роки.

Основна мета Програми – забезпечення додаткових джерел електроживлення для бізнесу під час відключень електроенергії. Передбачається часткове відшкодування витрат на придбання обладнання з виробництва електроенергії:

- ✓ когенераційних установок [від 100 кВт до понад 2,5 МВт];
- ✓ генераторів [від 20 кВт до понад 200 кВт].

Розмір компенсації буде залежати від потужності обладнання та може становити від п'яти до п'ятисот тисяч гривень. Загальний бюджет програми становить 12 мільйонів гривень.

Планові обсяги фінансування розподілені наступним чином: 2024 рік – два мільйони гривень; 2025 рік – десять мільйонів гривень. Фінансування здійснюватиметься за кошти бюджету Запорізької міської громади, обласного та державного бюджетів. Крім того, може використовуватися міжнародна технічна допомога та інше.

Як зазначають у міськраді, близько 93-х відсотків від загального обсягу реалізованої продукції в місті забезпечують саме малі та середні підприємства. Тому підтримка цієї категорії підприємств допоможе зберегти не лише економічну стабільність, а й життєздатність міста.

Депутати також підтримали Програму часткового відшкодування вартості незалежних джерел електричної енергії для ОСББ, ЖБК та управителів багатоквартирних будинків на 2025–2026 роки. Передбачена допомога мешканцям таких будинків у придбанні та встановленні альтернативних джерел живлення, щоб запобігти критичним ситуаціям у випадках відключення електроенергії.

Це дозволить запоріжцям отримувати електроенергію в своїй квартири навіть у випадку масованих атак ворога.

ПІД ЧАС діалогової платформи було презентовано можливості для релокованого і започаткованого бізнесу внутрішньо переміщених осіб, які надає служба зайнятості. Участь у заході в змішаному форматі взяли представники бізнесу, ВПО, місцевої влади та служби зайнятості. У ході обговорень підприємці поділилися досвідом релокації свого бізнесу та розповіли про виклики, з якими зіштовхуються.

– Одна з головних функцій служби зайнятості на сьогодні – це комунікація із роботодавцями. Саме регулярні зустрічі дозволяють виявити проблемні питання бізнесу та сприяють розвитку партнерства. Запоріжжя сьогодні стало прихистком для багатьох внутрішньо переміщених осіб, і саме героїчні підприємці нашого краю, і ті, хто релокував сюди бізнес, беруть на себе відповідальність, створюють робочі місця, сплачують податки, тримають економіку регіону. Держава гарантує сприятливі умови для функціонування та розвитку релокованого бізнесу, аби зацікавити якомога більше

підприємців, – зазначила директорка Запорізького обласного центру зайнятості Зінаїда Бойко.

Нагадуємо, в Україні діють програми, спрямовані на підтримку бізнесу в умовах війни: «Власна справа» та «Гранти для ветеранів». Наразі, за інформацією Запорізької служби зайнятості, 365 заявників отримали грантові кошти на суму 81 млн гривень. Із них 50 учасників програм – це ВПО. Крім того, у рамках цих програм сплачено

податків до бюджету майже 80 млн гривень та створено 455 робочих місць.

Найбільше заявок надходить від діючих ФОП [63 відсотки]. Держава через службу зайнятості також пропонує роботодавцям ряд компенсаційних програм для підтримки та розвитку бізнесу шляхом працевлаштування зареєстрованих безробітних.

Зокрема, це Програма з надання компенсації роботодавцям фактичних витрат за

облаштування робочих місць працевлаштованих осіб з інвалідністю. З початку року профінансовано 1,7 млн грн за облаштування 24-х робочих місць для людей з інвалідністю за придбані роботодавцем допоміжні засоби для облаштування робочого місця працевлаштованої особи з інвалідністю.

Також працює компенсація витрат роботодавцям на заробітну плату при працевлаштуванні ВПО під час дії воєнного стану. Сума, яку отримає бізнесмен, складає 8000 гривень щомісячно за кожну працевлаштовану особу. З початку року компенсовано за даною програмою 15,8 млн гривень за працевлаштування 790-та внутрішньо переміщених осіб.

Навчання і перенавчання на замовлення роботодавця. З початку року 206 осіб пройшли професійне навчання на замовлення роботодавців, 996 осіб отримали ваучер на навчання, 55 – пройшли професійне навчання за експериментальним проектом з організації професійного навчання учасників бойових дій.

ПИТАННЯ ПО СУТІ

Чи вдасться відстояти право запоріжців дихати чистим повітрям

НА ЗАСІДАННІ міської робочої групи з вирішення питань покращення атмосферного повітря міста Запоріжжя, яке відбулося цього місяця, йшлося про завершення роботи з розробки міської програми охорони довкілля щодо поетапного зниження викидів забруднюючих речовин в атмосферу.

Нагадаю, що розробником програми, за замовленням міської влади, став інститут громадського здоров'я імені О.М.Марзєєва Національної академії медичних наук України. У рамках цієї роботи, за словами фахівців інституту, було проаналізовано 5000 джерел викидів 120-ти підприємств Запоріжжя; проведено оцінку ризику для здоров'я населення міста від викидів основних забруднюючих речовин тощо. Також були враховані десятки пропозицій. Проект програми отримав позитивну оцінку від низки профільних наукових інститутів України, запорізьких науковців та посадовців.

Але певна частина запорізьких активістів-членів робочої групи ще під час проведення громадських

слухань [6 вересня 2024 року] висловили незгоду з намірами місцевої влади затвердити вказану програму без урахування низки пропозицій громадськості. Зокрема, заходів, спрямованих на реальне зниження викидів фенолу та формальдегіду, що було прописано у технічному завданні.

Під час обговорення програми було внесено пропозицію додатково проаналізувати ситуацію з викидами фенолу та формальдегіду у Запоріжжі. Зокрема, вивчити питання щодо таких викидів на підприємствах другої та третьої групи.

Проте у своїх виступах науковці зазначили, що розроблена програма відповідає усім вимогам, підготовлена на високому рівні, тому її необхідно виносити на затвердження. При цьому надалі, за

необхідності, до документу можна буде внести зміни.

Насамкінець було вирішено, що департамент захисту довкілля обласної державної адміністрації та управління з питань екологічної безпеки міської ради визначать більш розширений, ніж спочатку, перелік підприємств, які здійснюють викиди фенолу та формальдегіду. Крім того, місто звернеться до інституту імені О.М.Марзєєва з проханням провести додаткові оцінки впливу викидів фенолу та формальдегіду, з урахуванням отримання нової інформації.

– Прийняття програми перенесли, бо було запропоновано вивчити можливість проведення додаткових досліджень з метою з'ясувати, звідки в місті

береться перевищення фенолу та формальдегіду. Підтримую цю пропозицію, – висловив свою точку зору запорізький екоактивіст Микола Ралик. – До речі, народний депутат Сергій Штепа та ряд депутатів Верховної Ради проти прийняття програми, яка не передбачає зниження фенолу та формальдегіду, і запропонував компромісний шлях вирішення цієї проблеми. З цієї пропозицією також повністю погоджуюсь.

Пан Микола зазначив, що членкиня робочої групи від громадськості Тетяна Ярмохіна твердо відстоювала позицію запоріжців щодо недопущення прийняття програми без урахування зниження фенолу і формальдегіду та з дозволом продовжувати використовувати мартенівське виробництво.

У будь-якому разі запорізькі екоактивісти здаватися не збираються і мають намір домогтися від влади ухвалення такої програми, яка б дійсно сприяла реальному зниженню шкідливих викидів в атмосферу міста.

Особливості безпечного харчування в запорізьких школах

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА формування здорової харчової поведінки людини – такою стала тема семінару-практикуму для педагогічних працівників закладів освіти, в якому як спікери взяли участь фахівці Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області.

Під час семінару розглядалися особливості організації повноцінного, безпечного та якісного харчування запорізьких учнів в умовах воєнного стану.

Учасників було проінформовано про способи та технологічні моделі організації харчування, режим харчування, основні вимоги щодо технології приготування страв.

Особливу увагу фахівці Держпродспоживслужби звернули

на зміни до Порядку з організації харчування у закладах освіти, яким, зокрема, передбачено застосування таких моделей організації харчування, як базова кухня, опорна кухня, фабрика-кухня.

■ На базовій кухні готують їжу виключно для вихованців навчального закладу, на базі якої вона діє. У межах реформи

оснащення новим обладнанням, персоналом таких кухонь дозволить якісно, швидко та економічно обґрунтовано забезпечувати харчування дітям.

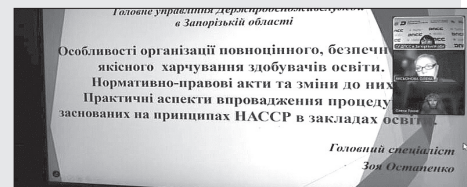
■ Опорна кухня передбачає виготовлення їжі в одному із закладів, потім швидко перевезення до інших ідалень у відповідних ємностях, які дозволяють зберігати належну температуру

страв, на невелику відстань [у межах громади, міста чи селища]. Така кухня може забезпечити харчуванням до півтори тисячі дітей.

Кухня-фабрика

може одночасно приготувати від восьми до 12-ти тисяч порцій їжі, які методом швидкого охолодження і у спеціальних термо-боксах доставляють у заклади освіти, розташовані на відстані до 50-ти кілометрів. Подібну практику давно запровадили у європейських країнах.

Під час семінару окремо було акцентовано на питаннях організації питного режиму в закладах освіти.

Також учасникам нагадали про основні аспекти впровадження процедур, заснованих на принципах HACCP [системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках, які є визначальними для безпечності харчових продуктів] у закладах освіти, яка гарантує, що харчові продукти готуються та зберігаються відповідно до встановлених санітарних норм та правил.

Фото з відкритих джерел

Запорізьке вище професійне училище: творче ставлення до освіти

У ЛИСТОПАДІ пройшов день відкритих дверей у ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище». Це – заклад профосвіти з 75-річною історією, який, за спогадами старожилів, був заснований на Кічкасі і вже чи не півстоліття розташований у просторому навчальному корпусі та будівлі майстерень у центрі Запоріжжя. Отримати тут можна багато корисних професій, і не лише випускникам шкіл, а й дорослим представникам громади, ВПО, ветеранам...

Нині будівельні професії, яким тут навчають, відповідають сучасним запитам: малярі, штукатурі, монтажники гіпсокартонних конструкцій, муляри, облицювальники-плиточники. Можна опанувати й професію адміністратора, обліковця з реєстрації бухгалтерських даних та професії, пов'язані з комп'ютерною обробкою інформації.

Крім цього, будівля нині ніби освітлена мистецтвом. Кольорове оздоблення фасаду, мурали... Мистецтво – складова особистості. Людина може мати професію реальну, земну, та якщо має творчий досвід, вона інакше сприймає світ і зовсім по-іншому реалізується. До речі, неподалік училища – майстерні Запорізького відділення Спільки художників України. Митці – Микола Іолоп, а також родина Прокоф'євих, викладають у ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище».

Наразі училище пропонує три напрямки освіти: будівельний, художній та економічно-адміністративний. І має училище таку важливу нині можливість, яку варто акцентувати окремо.

В руках у пані Олені – вироби 3D-принтера

– Наш заклад єдиний в області, який відповідає вимогам інклюзивної освіти, – розповіла заступниця директора з навчально-методичної роботи **Олена Кулинич**. – У нас на сьогодні 11 інклюзивних груп, до яких зараховано 22 дитини з особливими освітніми потребами. А це можливість для дітей з різними нозологіями отримати професію з урахуванням їхніх особливостей, у зручних для них умовах. Це важливий напрямок нашої роботи, ми в ньому працюємо вже п'ятий рік. Співпрацюємо з інклюзивно-ресурсними центрами, громадськими об'єднаннями. На жаль, поки не можемо знайти фінансування, щоб зробити повністю доступним навчальний корпус та майстерні. Діти, яким важко пересуватися, маломобільні, більше працюють онлайн.

Тому, якщо медичні показники дозволяють, то за заявою від батьків формується інклюзивна група, і діти з інвалідністю, з особливими освітніми потребами мають можливість опанувати бажану професію.

Професія стає більш реальною

Пані Олена розповіла ще про важливу сучасну стратегію навчання – метод Learning by doing: «навчаючись, опановую професію».

– Маємо підписаний меморандум з німецькою компанією GIZ. Саме вони запропонували нам працювати таким методом. Подивіться на наші нові вітрини. Їх монтували учні будівельних професій та слухачі короткотермінових курсів із професійних кваліфікацій «Монтажник віконних та дверних конструкцій» й «Передові системи термомодернізації».

Наші приміщення двічі потрапляли під обстріли. У жовтні 2022-го ми втратили практично всі старі вікна на фасаді. Замінили. Та під час нещодавнього прильоту поруч з училищем знову були значні руйнування скляних конструкцій. Але енергоефективні вікна, конструкції вітрин, які ми отримали в рамках співпраці з GIZ, встояли.

Освітні процеси тривають і у сховищі

– Зараз у нас змішаний формат навчання: виводимо учнів тиждень через тиждень. Тиждень першокурсники навчаються, тиждень – другий-третій курси. Це пов'язано з можливостями нашого укріплення, яке ми власними силами привели до ладу. Під час оголошення тривоги діти обов'язково вирушають до сховища, де й перебувають. Ми шукаємо можливість не переривати освітні процеси під час оголошення тривоги. У сховищі обладнані класи, майстерні. Розширюємо практику, коли викладачі, майстри виробничого навчання розпочинають навчальний день і проводять заняття одразу у сховищі.

Мистецтво, створене у бомбосховищі

– Три роки має навчатися в училищі живописець-флорист, чотири – живописець-декоратор, – розповів нам біля стенду робіт своїх учнів **Євген Прокоф'єв**. – Працюємо у бомбосховищі, а у День відкритих дверей

піднялися, щоб показати свої роботи на виставці.

Перед нами роботи другого курсу спеціальності «Живописець. Декоратор вітрин». Це і копії відомих сюжетів, і самостійно розроблені композиції.

Тут є й виставка дипломних робіт. Побачили ми й процес створення портретів.

Є великі художні полотна – 60 x 70. Біля одного з них помілювалися на майже готовий натюрморт.

– Ми з Настею разом підбирали сюжет, робили малюнок. Після затвердження робили колаж, – розкриває творчий процес Євген Прокоф'єв.

Кількість робіт вражає. Мабуть, є сенс створювати музей творчості учнів та випускників Запорізького вищого професійного училища...

Інеса АТАМАНЧУК, фото Миколи БАРИШЕВА

заробляти гроші своїми знаннями на сучасних виробничих майданчиках. Наразі така самостійність дуже важлива, – розповіла пані Олена.

Перепрофілювання дорослих

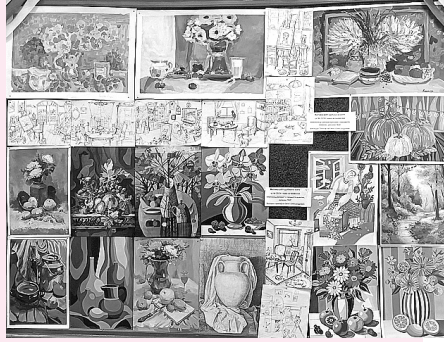
Що ж до оздоблення фасаду училища – його утеплення та дизайнерське оформлення забезпечили викладачі, майстри виробничого навчання та дорослі слухачі короткотермінових курсів, які мали дозвіл на виконання висотних робіт. Голова методичної комісії професій будівельного напрямку Надія Височиненко розробила макет-дизайн проєкту. Матеріали та монтажні конструкції також надали німецькі партнери.

– Дорослому населенню ми пропонуємо перенавчання за вчереми від центру зайнятості за професією «Монтажник гіпсокартонних конструкцій», плануємо запровадити і перепідготовку за іншими програми тривалістю від шести до десяти місяців. Також пропонуємо короткострокові програми для дорослих за професійними кваліфікаціями «Монтажник віконних та дверних конструкцій», «Передові системи термомодернізації» [утеплення стін]. Навчання триває півтора місяці у змішаному форматі. Люди опановують практичні навички під час роботи, а також отримують теоретичні знання, – поділилася пані Олена. – Минулого року ми набрали на ці курси 20 осіб, десять монтажників віконних блоків і десять – спеціалістів з утеплення стін. Підготовку торік нам оплатила американська компанія USAID. Намагаємося і нині для ветеранів та для ВПО знайти можливості фінансування, особливо щодо затребуваних професій.

Мрія малювати стає професією

– Що стосується художньої освіти, у нас дуже висококваліфіковані викладачі, майстри. Це Анжела та Євген Прокоф'єви, Микола Іолоп. На художній напрямок ми намагаємося прийняти усіх бажаючих, можна опанувати художні техніки, навіть не маючи підготовки.

Вже другий рік запрошуємо отримати кваліфікацію на рівні фахової передвищої освіти за напрямком

дизайн. Тобто, за скороченою програмою, наші випускники та випускники художніх училищ та закладів інших художніх напрямків мають змогу здобути диплом фахового молодшого бакалавра. Це безкоштовне навчання, учні отримують стипендію. І це скорочена програма, тому що частину годин учні вже опанували, отримуючи робітничу професію. Тому це дуже вигідно. Ми пропонуємо таку можливість для наших випускників. І це не освіта за комерційними цінами.

А ще наші діти під час навчання беруть участь у виставкових заходах. Не раз у місті відбувалися презентації робіт учнів та наших педагогів, наприклад, у Запорізькому художньому музеї. Крім того, є різні майданчики, галереї, які надають можливість представити роботи наших учнів. Зокрема, мурали на фасаді створив Євген Прокоф'єв з учнями.

Цифровий освітній центр: всі складові STEAM працюють

Останнім часом у освітньому просторі України набирає обертів тренд STEAM. Це не просто технічна освіта. Це поєднання природничих наук [Science], технологій [Technology], технічної творчості [Engineering], мистецтва [Art] та математики [Mathematics]. STEAM-навчання охоплює значно ширше поняття, а саме – вдале поєднання креативності та технічних знань.

Тож дизайнери, яких отримують освіту в училищі, займаються комп'ютерною графікою. STEAM-освіта популяризується: маємо багато наборів STEAM.

– Цього року ми створили цифровий освітній центр, обладнання для якого отримане в рамках співпраці японським урядом, – розповіла пані Олена. – Шостого листопада його офіційно відкрили. Тут працює 3D-принтер, встановлені інтерактивні панелі, планшети й комп'ютери. Є можливість займатися робототехнікою. Викладачі проводять уроки фізики, математики, географії. Також тут працюють гуртки. Ми маємо простір, де учні, зокрема, ВПО, можуть працювати офлайн та онлайн. У рамках проєкту отримано ліцензії на програмне забезпечення тозаBook, які дозволяють нам використовувати під час уроків віртуальну, доповнену реальність. Діти мають можливість друкувати моделі на 3D-принтері.

За цією ж програмою ми отримали безперебійні системи живлення, потужний генератор. Тобто під час аварійних вимкнень училище може автономно працювати. Завдяки допомозі партнерів є можливість забезпечити безперервне опанування професійними компетентностями, навчання наших учнів і слухачів.

Реалії та гостинність

Пані Олена з Ясинуватої Донецької області, з 2014 року має статус ВПО, живе та працює у Запоріжжі.

– У нас навчається дуже багато дітей, які виїхали від війни. Наразі навчається 102 особи ВПО. А також є викладачі, майстри виробничого навчання – внутрішнього переміщенні особи. Нині у нас працює дуже багато молодих майстрів виробничого навчання. Для колективу та учнів намагаємось створити затишну, сімейну атмосферу. У нас тут всюди вай-фай, зони відпочинку. Є й кавомашини. Я вам каву пропоную. Будете?

І кава в училищі смачна, і люди привітні та натхненні.

ТАКЕ ЖИТТЯ

Все про пенсійний вік, страховий стаж та механізм оформлення пенсій в умовах воєнного часу

3 01.01.2024 до 31.12.2024:

- **60 років** – не менше 31 року
- **63 років** – від 21 до 31 року
- **65 років** – від 15 до 21 років

3 01.01.2025 до 31.12.2025:

- **60 років** – не менше 32 років
- **63 років** – від 22 до 32 років
- **65 років** – від 15 до 22 років

3 01.01.2026 до 31.12.2026:

- **60 років** – не менше 33 років
- **63 років** – від 23 до 33 років
- **65 років** – від 15 до 23 років

3 01.01.2027 до 31.12.2027:

- **60 років** – не менше 34 років
- **63 років** – від 24 до 34 років
- **65 років** – від 15 до 24 років

3 01.01.2028:

- **60 років** – не менше 35 років
- **63 років** – від 25 до 35 років
- **65 років** – від 15 до 25 років

Скільки стажу треба для виходу на пенсію за віком

ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ російські пропагандисти постійно поширюють фейки про пенсії українців та намагаються дискредитувати діяльність Пенсійного фонду України. Час від часу з'являється інформація про припинення фінансування пенсійних та страхових виплат, житлових субсидій та пільг – зокрема пенсіонерам, які опинилися за кордоном або на тимчасово окупованих рф територіях. А цього року були поширені неправдиві дані про нібито втілення в Україні нової пенсійної системи, яка не буде враховувати стаж роботи, а лише вік людей. Про це написав хмельницький паблік «По той бік новин». При цьому допис посилається на інформацію буцімто самого Пенсійного Фонду. Але усе це брехня або перекручування фактів.

Заступниця начальника головного управління Пенсійного фонду України в Запорізькій області Вікторія Терещенко розповіла про діючі умови призначення пенсій в Україні та зміни у законодавстві стосовно оформлення пенсій для ВПО і людей, які опинилися на тимчасово окупованих територіях.

Види пенсій і необхідний стаж

Перш за все Вікторія Терещенко повідомила, що механізм призначення пенсій в Україні в умовах воєнного часу залишився майже незмінним з 1 січня 2004 року, коли набрав чинності Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Проте способи подання документів на призначення та перерахунок пенсії значно розширилися.

Законодавством визначено наступні види пенсій: за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника та за вислугу років [так було і до повномасштабного вторгнення].

Загальні умови призначення пенсії за віком визначено ст. 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

– *Право на призначення пенсії за віком визначається залежно від набутого страхового стажу при досягненні певного віку, згідно зі ст.26 згаданого Закону, – пояснила посадовиця. – Це вимоги щодо наявності необхідного страхового стажу для виходу на пенсію після досягнення 60-ти, 63-х або 65-ти років.*

Так, для виходу на пенсію після досягнення віку 60 років у 2024 році необхідно мати не менше 31-го року страхового стажу. Крім того, щороку страховий стаж, що дає право виходу на пенсію у 60 років, збільшується на 12 місяців і у 2028 році становитиме 35 років – як для жінок, так і для чоловіків. Тобто, у 2028 році українцям потрібно буде пропрацювати як мінімум 35 років, щоб вийти на пенсію у 60.

Якщо людина, який виповнилося 60 років у 2024 році, має менше 31-го року необхідного страхового стажу, вона матиме право на призначення пенсії після досягнення віку 63-х років, у 2027-му – за наявності не менше 24-х років страхового стажу.

Мінімальний страховий стаж, який дає право на призначення пенсії у 65, – 15 років.

Українці, віком старше 65-ти років, у яких менше 15-ти років страхового стажу, замість пенсії зможуть отримувати державну грошову допомогу. Але для цього треба буде звернутися до органів соціального захисту.

Якщо не вистачає декількох місяців до мінімального страхового стажу для оформлення пенсії, його

можна «докупити» – тобто сплатити до Пенсійного фонду страхові внески, яких бракує. На сьогодні це 3520 гривень на місяць.

Крім того, з 2028 року почне діяти нова норма, згідно з якою люди, що мають 40 років страхового стажу, зможуть вийти на пенсію, не чекаючи досягнення свого пенсійного віку.

Кому призначають пенсії на пільгових умовах

Окремим категоріям громадян, за словами Вікторії Терещенко, можуть призначатись пенсії за віком до досягнення 60-ти років.

Зокрема, на пільгових умовах призначається пенсія особам, які працювали **на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці** – за списком №1 та списком №2.

Наразі пенсії за списком №1 призначаються після досягнення віку 50 років та за умови наявності необхідного страхового стажу для чоловіків мінімум 25 років [з них не менше десяти років на зазначених роботах]; для жінок – 20 років [з них не менше семи років шести місяців на зазначених роботах].

Пенсії за списком №2 призначаються після досягнення віку 55-ти років та за умови наявності необхідного страхового стажу для чоловіків мінімум 30 років [з них не менше 12-ти років шести місяців на зазначених роботах]; для жінок – 25 років [з них не менше десяти років на зазначених роботах].

Пенсії за вислугу років

Певні категорії громадян [медичні працівники, вчителі тощо] мають право на **пенсію за вислугу років**. Ці пенсії взагалі не прив'язані до пенсійного віку. Основною умовою для їх призначення є наявність спеціального стажу. Наприклад, для медичних та педагогічних працівників найголовніша вимога – наявність спеціального стажу 26,5 років станом на 11.10.2017 року.

Правом більш раннього виходу на пенсію користуються також учасники бойових дій, багатодітні матері, матері, які виростили інваліда з дитинства, та деякі інші категорії.

Пенсії за інвалідністю та за втратою годувальника

Не прив'язані до пенсійного віку також пенсії **за інвалідністю та за втратою годувальника**, хоча для

їх отримання теж необхідний мінімальний страховий стаж [але він набагато менший – від двох років].

Розмір цих видів пенсій визначається у процентному відношенні від пенсії за віком безпосередньо людини або померлого годувальника.

Стаж, необхідний для призначення пенсії по інвалідності, залежать від групи інвалідності та віку особи на момент встановлення інвалідності.

Крім того, дострокові пенсії призначають особам, які мають особливий статус, зокрема, багатодітним матерям та матерям дітей з інвалідністю з дитинства, учасникам бойових дій та членам сімей загиблих, громадянам, звільненим з роботи, яким на час звільнення залишилося не більше ніж півтора року до досягнення пенсійного віку.

Як розраховується пенсія за віком

Важливо! Від чого залежить розмір пенсії? Перш за все, від набутого страхового стажу та заробітної плати особи, і розраховується за спеціальною формулою. Також є доплата за понаднормовий страховий стаж та інші доплати.

Для кожного пенсіонера визначається індивідуальний коефіцієнт страхового стажу, залежно від кількості відпрацьованих місяців та коефіцієнт заробітку. Останній обчислюється шляхом ділення фактичної заробітної плати застрахованої особи на величину середньої заробітної плати в Україні за відповідний період у розрізі кожного місяця.

Для розрахунку пенсії використовують таку формулу: середня заробітна плата в Україні за три календарні роки, що передують року звернення за призначенням пенсії, помножена на індивідуальний коефіцієнт заробітної плати та на коефіцієнт стажу.

Трудовий і страховий стаж: у чому різниця?

Вікторія Терещенко відзначила, що багато запитань працівникам головного управління ПФУ в Запорізькій області ставлять стосовно того, як підрахувати свій страховий стаж і чим він відрізняється від трудового.

Трудовий стаж – це періоди офіційної роботи, які підтверджуються записами в трудовій книжці.

Страховий стаж – це той період, за який ви або ваш роботодавець сплачували страхові внески до Пенсійного фонду України.

Важливо! Треба знати головне: з 1 січня 2004 року для нарахування пенсії беруть до уваги лише страховий стаж. Якщо навіть запис у трудовій книжці є, а внесків до ПФУ не було, то і страхового стажу не буде.

Водночас увесь трудовий стаж, який був у людини до 2004 року, автоматично враховується як страховий стаж. Періоди навчання за денною [очною] формою у вищих і середніх спеціальних навчальних закладах, в училищах і на курсах з підготовки кадрів, підвищення кваліфікації та перекваліфікації, в аспірантурі, докторантурі та клінічній ординатурі до 1 січня 2004 року теж прирівнюються до страхового стажу. Після 1 січня 2004 року до страхового стажу зараховується час навчання лише за умови добровільної сплати єдиного соціального внеску.

Страховий стаж обчислюється територіальними органами Пенсійного фонду за даними, що містяться в системі персоніфікованого обліку, а за періоди до впровадження системи персоніфікованого обліку – на підставі документів та в порядку, визначеному законодавством, що діяло до набрання чинності Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Для того, щоб дізнатися свій загальний страховий стаж, можна створити особистий кабінет на ВЕБ-порталі електронних послуг Пенсійного фонду за допомогою сертифікованого електронного ключа. Там можна побачити весь страховий стаж з липня 2000 року – саме відтоді, коли запрацював персоніфікований облік застрахованих осіб.

Також можна звернутись безпосередньо до сервісних центрів Пенсійного фонду з трудовою книжкою та іншими документами про трудову діяльність для попереднього аналізу. Це можливо зробити і через ВЕБ-портал. Після опрацювання звернення інформація про загальний страховий стаж відображатиметься в особистому кабінеті на ВЕБ-порталі.

Пенсії для внутрішньо переміщених осіб та для жителів ТОТ

Окремого порядку звернення за призначенням пенсії для цієї категорії громадян не існує. Крім звичайних документів, що підтверджують особу, стаж, заробіток тощо, необхідно надати довідку про взяття на облік як ВПО.

Звернення за призначенням пенсії може відбуватись як дистанційно, через ВЕБ-портал, так і через сервісні центри Пенсійного фонду. Їх опрацювання здійснюється за принципом екстериторіальності, тобто без врахування місця реєстрації або проживання.

Звернення за призначенням пенсії відбувається не раніше, ніж за місяць до досягнення пенсійного віку.

На час дії воєнного стану особи, які тимчасово проживають за кордоном, можуть звертатись за призначенням пенсії через пошту.

– *Саме наше управління ПФУ в Запорізькій області ініціювало внесення змін до законодавства в частині розширення можливостей звернення наших громадян, які проживають на тимчасово окупованих територіях, за призначенням пенсій, – відзначила Вікторія Терещенко. – Перебуваючи в окупації, люди часто не мають можливості своєчасно звернутися до ПФУ за оформленням пенсії. Але зараз вказаними змінами до законодавства передбачено, що зазначеним особам тимчасово, у період дії воєнного стану в Україні та протягом трьох місяців після його припинення або скасування, пенсія призначається незалежно від дати звернення. Тобто, якщо людина звернулася із заявою про призначення пенсії за віком через півроку, рік або навіть більше, пенсія їй буде призначена з дня, що настає за днем досягнення пенсійного віку.*

Виникають труднощі також із встановленням повного стажу роботи при оформленні пенсії вимушеними переселенцями, якщо підприємство знаходиться на окупованій території, або взагалі знищено ворогом. За словами пані Вікторії, у разі відсутності трудової книжки стаж можна підтвердити іншими способами. Зокрема, довідками про заробітну плату. Якщо і це неможливо, то стаж підтверджується свідченнями двох свідків.

Чи враховується стаж, набутий за кордоном?

Робота за кордоном зараховується до страхового стажу у разі, якщо з цими країнами укладено міжнародний договір у сфері пенсійного забезпечення. У кожному з таких договорів прописується порядок зарахування стажу. В більшості міжнародних договорів діє пропорційний принцип, тобто за напрацьовану кількість стажу платити пенсію та сторона, де цей стаж був набутий.

У червні 2024 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання питання обчислення страхового стажу та пенсійного забезпечення», яким, зокрема, затверджені зміни, відповідно до яких періоди трудової діяльності за межами України зараховують до страхового стажу, у тому числі на пільгових умовах, особам, які проживають в Україні, якщо це передбачено цим Законом або міжнародними договорами України.

При цьому періоди трудової діяльності до 1 січня 1992 року за межами України у республіках колишнього Союзу РСР зараховуються до страхового стажу за умови нездійснення іншою державою пенсійних виплат таким особам за зазначені періоди, а від 1 січня 1992 року – якщо це передбачено міжнародними договорами.

Світлана ШКАРУПА,
фото авторки

Ветерани та військові отримали безкоштовні стоматологічні послуги

МАЙЖЕ 300 учасників бойових дій змогли цього року безкоштовно пролікувати зуби у КНП «Стоматологічна поліклініка №1» Запорізької міськради. Ще 59 – зробити зубопротезування. Це стало можливим завдяки участі поліклініки у пілотному проєкті НСЗУ щодо зубопротезування окремих категорій населення, які захищали незалежність та територіальну цілісність України.

У складі «Стоматологічної поліклініки №1» – по п'ять стоматологічних та ортопедичних відділень. Фактично у кожному районі є її підрозділи. За словами **в.о. директора КНП «Стоматологічна поліклініка**

№1» Ольги Бригадир, там працюють лікувальні кабінети, хірургічний, ортопедичний, дитячий кабінети.

НСЗУ надала можливість стоматологіям Запоріжжя контракуватися на майже три мільйони гривень лікування зубів, зубопротезування для військовослужбовців, ветеранів війни.

Також у 2024 році 73 ветерани війни та 11 членів сімей загиблих змогли пройти зубопротезування за кошти міського бюджету у рамках міської програми.

Нагадаємо, що гранична вартість наданих медичних послуг одному пацієнту, згідно з постановою Уряду, становить:

✓ із зубопротезування – 14984 гривні;

✓ із лікування зубів – 24952 гривні.

Пацієнт може скористатися пілотним проєктом один раз протягом року.

Запорізькі жінки отримують «набори гідності»

У СІЛЬСЬКІ РАЙОНИ Запорізької області фахівці Данської ради у справах біженців/ DRC доставляють «набори гідності», де є засоби гігієни, павербанки та товари першої необхідності. Визимку до наборів також додають теплі пледи, які допоможуть зігрітися. Пріоритет надається жінкам вразливих категорій: саодинокі матері, малозабезпечені сім'ї, люди з інвалідністю, ВПО тощо. Вже роздали майже 500 наборів.

– Жінки раді наборам, бо не всюди є магазини. А якщо вони є, то не всі можуть ці товари собі дозволити, – розповідає **молодша фахівчиня з соціально-правового захисту Анна**.

“Дуже дякуємо за такий гарний набір! Вперше отримали все таке необхідне!”, – каже **жителька Кушугумської громади**.

Тим часом, поки люди очікували на видачу, інструктор DRC з інформування щодо

ризиків вибухонебезпечних предметів інформував їх, як вберегти себе на територіях, що забруднені мінами та іншими залишками війни. Часто до команд із соціально-правового захисту на виїзді долучається й юрист DRC, який консультує жителів громад.

На Запоріжжі проєкт охоплює Кушугумську, Новомиколаївську, Біленьківську та Комишуваську громади.

Така робота проводиться завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Бюро з питань гуманітарної допомоги Агентства США з міжнародного розвитку [USAID].

Медичний канабіс в Україні

У ГРУДНІ спливають чотири місяці, як в Україні легалізували медичний канабіс. Що змінилося для пацієнтів, чи можна вже замовити ці медикаменти в аптеках та які міфи щодо використання канабісу у медичних цілях ще й досі існують у суспільстві?

Чи можна придбати в Україні ліки на основі медичного канабісу?

В Україні з жовтня працює електронна система обігу [ЕСОРК], в якій будуть фіксуватися усі 35 видів операцій з медичним канабісом: від імпорту чи вирощування до продажу в аптеці. Як повідомила **заступниця міністра охорони здоров'я Марія Карчевич**, у цій системі вже зареєструвалася перша аптека з міста Черкаси. Чиновниця також нагадала, що ліки на основі канабісу відпускати будуть лише за електронним рецептом. За цим рецептом можна буде отримати як готовий препарат, так і ліки, що будуть виготовляти в аптеці. За даними **голови Української асоціації медичного канабісу Геннадія Шабаса**, три-чотири місяці тому було відомо лише про 35 аптек, які могли б виробляти ліки з медичного канабісу.

Ще складніша ситуація з інгредієнтами. Поки що не зареєстровано жодного активного фармацевтичного інгредієнта для виготовлення ліків в аптеках, який можна завозити до України. Тому навіть у єдиній зареєстрованій аптеці просто немає що продавати пацієнтам. Як заявила **членкиня парламентського комітету з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування Ольга Стефанишина**, перший лікарський засіб на основі медичного канабісу може стати доступним для пацієнтів в Україні на початку наступного року. За її словами, наразі триває процес першої реєстрації такого препарату в Україні. “Наразі все є для того, щоб пацієнти сьогодні отримували препарати медичного канабісу, окрім самого медичного канабісу. Тому що, крім регуляторної системи, потрібно, щоб хтось зареєстрував ці ліки в Україні”, – додала Стефанишина.

Кому призначатимуть медичний канабіс

Світовий досвід показує, що застосування ліків на основі медичного канабісу є ефективним при лікуванні понад 50-ти патологічних станів. Міністерство охорони здоров'я України затвердило перелік хвороб і станів, за яких призначатимуть медичний канабіс. Цей список періодично переглядатимуть за наявності нових доказових досліджень.

Діагнози, за якими призначатимуть медичний канабіс

■ Хронічний або нейропатичний біль [R52.2] та/або спастичність [R25.2], спричинені такими захворюваннями:

✓ злочисні новоутворення [C00 – C97];

✓ діабетична нейропатія [E10.4, E11.4, E12.4, E13.4, E14.4];

✓ розсіяний склероз [G35];

✓ ураження трійчастого [G50] та лицевого нерва [G51];

✓ невралгії внаслідок оперізувального лишаю [G53.0];

✓ ураження нервових корінців і сплетін [G54];

✓ компресія нервових корінців і сплетін при хворобах [G55];

✓ мононевропатії верхньої кінцівки [G56];

✓ мононевропатії нижньої кінцівки [G57];

✓ поліневропатії та інші ураження периферичної нервової системи [G60-G64];

✓ церебральний параліч та інші паралітичні синдроми [G80 – G83];

✓ травми спинного мозку [S14.0, S14.1, S14.7, S24.0, S24.1, S24.7,

S34.0, S34.1, S34.3, S34.7, T09.3, T91.3];

✓ внутрішньочерепні травми [S06].

■ Нудота та блювання [R11] внаслідок хіміотерапії [Z51.1] під час лікування новоутворень [C00 – C97].

■ Хвороба Паркінсона [G20], синдром де ля Туретта [F95.2].

■ Рефрактерна [фармрезистентна] епілепсія [G40 – G41].

■ Захворювання, що спричиняють судомні напади у дитячому віці: синдром Леннокса-Гасто [G40.4], синдром Драве [G40.4], туберозний склероз [Q85.1].

■ Втрата ваги, пов'язана з анорексією [R63.0] у пацієнтів з хворобами, зумовленими вірусом імунодефіциту людини [B20-B24].

■ Інші захворювання [A00 – T98] – виключно за наявності висновку лікарсько-консультативної комісії.

Зазначається, що медикаменти на основі канабісу не призначатимуть вагітним та жінкам, які годують груддю, пацієнтам з особистою або сімейною історією

сизифової психотичного розладу та у разі тяжких розладів особистості [виняток – депресія, пов'язана з основним захворюванням].

До переліку хвороб, які можна лікувати медичним канабісом, не включили і посттравматичний стресовий розлад [ПТСР].

У МОЗ наголошують, що дозування та режим приймання лікарського засобу на основі канабісу визначатиме лікар індивідуально з урахуванням віку, ваги, стану здоров'я, супутніх захворювань пацієнта та інших факторів.

Які фейки про медичний канабіс досі існують

НА СЬОГОДНІ 56 країн схвалили використання медичного канабісу, зокрема серед яких є й країни ЄС. Однак в Україні навіть дискусія про легалізацію медичного канабісу стала великим майданчиком для маніпуляцій. Звісно, це підхоплюють і російські медіа, які активно поширюють фейки. Найпопулярніші міфи щодо застосування медичного канабісу, так і щодо самого закону, спростували у Державній службі України з лікарських засобів та контролю за наркотиками.

МІФ: «Закон «Про медичний канабіс» легалізує наркотики»

ПРАВДА: йдеться про реалізацію права кожного пацієнта на медичну допомогу, підвищення якості надання медичних послуг в Україні.

Закон чітко регламентує діяльність із вирощування сортів рослин роду конопль лише в медичних, промислових, наукових та науково-технічних цілях. Будь-яке інше використання – заборонене.

Держава суворо контролюватиме обіг ліків на основі канабісу, а застосування його у рекреаційних цілях, як і раніше, залишиться під заборобою і вважатиметься злочином.

МІФ: «Новий закон сприятиме наркобізнесу в Україні»

ПРАВДА: у Законі йдеться про використання медичного канабісу лише в медичних, промислових, наукових та науково-технічних цілях. Закон визначає чіткі та суворі правила для всіх учасників виробництва ліків на кожному з етапів. Щоб здійснювати діяльність, пов'язану з вирощуванням, імпортуванням/експортуванням, виробництвом, зберіганням тощо медичного канабісу, суб'єкт господарювання має отримати ліцензію. Вирощування рослин роду конопль відбуватиметься виключно в закритому ґрунті під цілодобовим відеонаглядом

МІФ: «Будь-яка аптека в Україні зможе безконтрольно виготовляти будь-які препарати з сировини коноплі»

ПРАВДА: щоб виготовляти і відпускати ліки на основі медичного канабісу, аптека має отримати ліцензію на здійснення діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів та ліцензії на право провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів. На підставі цих ліцензій аптека зможе придбати рослинну субстанцію канабісу та здійснювати виробництво з неї лікарського засобу у лікарській формі, яка затверджується МОЗ. Виготовлення та продаж лікарських засобів здійснюватиметься на підставі електронного рецепта від лікаря. Відпуск таких лікарських засобів реєструватиметься в електронній системі охорони здоров'я.

і з можливістю доступу для Нацполіції. На всіх етапах обігу медичних конопель забезпечуватиметься їхня простежуваність: кожна рослина конопель для медичних цілей, кожна партія продуктів перероблення та кожна одиниця фасованої продукції, у тому числі рослинної субстанції канабісу, а також лікарські засоби, виготовлені з них, будуть марковані унікальним електронним ідентифікатором. За допомогою такого коду в електронній інформаційній системі можна буде простежити рух кожної рослини до аптек і пацієнта.

ДЕНЬ ЗА ДНЕМ

26 грудня – День подарунків.
27 грудня – **День народження Запорізького обласного краєзнавчого музею**; День народження Театру поетичної пісні під керівництвом Олени Олексєєвої.
28 грудня – Міжнародний день кіно.
29 грудня – **День інформаційно-медійних структур Міноборони України та Збройних Сил України**; Міжнародний день біологічної різноманітності.

■ ЮВІЛЕЇ, ПАМ'ЯТНІ ДАТИ

26 грудня – 100 років від дня народження Григорія Гуртового [1924-2012], історика, педагога, журналіста, музейного працівника, краєзнавця; 30 років від дня народження Святослава Горбенка [1994-2014], військовослужбовця, учасника російсько-української війни, захисника Донецького аеропорту, Героя України.
27 грудня – 130 років від дня народження Миколи Полевського [1894-1969], піаніста і педагога у США; 120 років від дня народження Ярослава Цурковського [1904-1995], вченого, психолога, поета, видавця, редактора, громадського діяча; 95 років від дня народження Валентина Дмитровича Чернухи [1929-1981], українського художника-ілюстратора.
29 грудня – 130 років від дня народження Мішеля [Михайла] Андрієнка-Нечитайла [1894-1982], художника, новеліста, сценографа, мистецтвознавця у Франції.
30 грудня – 110 років від дня народження Данила Шумука [1914-2004], громадського та політичного діяча, учасника національно-визвольної боротьби у 1930-1980-х роках, політв'язня польських тюрем, нацистського та радянського режимів, правозахисника, дисидента, члена Української Гельсінської групи, письменника-мемуариста, члена об'єднання українських письменників у діаспорі «Слово», борця за незалежність України у XX столітті.
31 грудня – 100 років від дня народження Лідії Бавер [1924-2008], художниці, скульпторки; 100 років від дня народження Миколи Максименка [1924-2016], художника, учасника вигнання нацистів із території України.
1 січня – 130 років від дня народження Миколи Тарновського [1895-1984], письменника, гумориста, перекладача, громадського діяча; 130 років від дня народження Гната Западнюка [1895-1979], автора стрілецьких пісень, воїна Армії УНР, вченого, ветеринара, ректора Львівського сільськогосподарського інституту, борця за незалежність України у XX столітті; 130 років від дня народження Марії-Софії Дольницької [1895–1974], української художниці, майстрині-емальеристки, педагогині [Фінляндія, США, Австрія]; 90 років від дня народження Миколи Братана [1935-2010], письменника, драматурга; 90 років від дня народження Лариси Остапенко-Білаш [1935-2010], співачки, педагогині, радіоведучої; 75 років від дня народження Михайла Саченка [1950–2006], українського поета, режисера-документаліста, кіносценариста, перекладача.
2 січня – 150 років від дня народження Юрія Колларда [1875-1951], громадського та політичного діяча, інженера, міністра урядів УНР, співзасновника «Харківської Української студентської громади» та «Легії українських націоналістів», Революційної української партії, одного з керівників «Союзу визволення України» [Німеччина], письменника; 140 років від дня народження Василя Маслова [1885 1959], українського літературознавця, історика літератури, етнографа, педагога; 130 років від дня народження Данила Лимаренка [1895 1968], українського військового та громадського діяча, підполковника Армії УНР [США].

1 січня – **Новий рік**; Всесвітній день миру; Обрізання Господнє; День святого Василя Великого.
2 січня – **День народження ТРК «ТВ-5»**; День мотивації та натхнення.
4 січня – Всесвітній день азбуки Брайля; День хіт-параду; Надвечір'я Богоявлення.
5 січня –Міжнародний розвантажувальний день; Хрещенський Святвечір.
6 січня – Всесвітній день дітей – сиріт війни; Святе Богоявлення [Хрещення Господнє].

3 січня – 400 років від дня укладення [1625] Базавлуцької угоди – першого в історії військово-політичного союзу між Запорозькою Січчю та Кримським ханством; 130 років від дня народження Бориса Лятошинського [1895-1968], композитора, диригента, педагога, громадського діяча; 130 років від дня народження Насті [Анастасії] Присяжнюк [1895–1987], української фольклористки, етнографіні, краєзнавиці, педагогині; 100 років від дня народження Володимира Сидорука [1925-1997], художника.
4 січня – 100 років від дня народження Осипа Зінкевича [1925-2017], літературознавця, видавця, редактора, громадського та культурного діяча, засновника видавництва «Смолоскип»; 90 років від дня народження Михайла Лісового [1935-2017], вченого у галузі фітопатології, генетики, імунології та захисту рослин;
5 січня – 165 років від дня народження Василя Ляскоронського (1860–1928), українського історика, археолога, етнографа, нумізмата, картографа, педагога; 145 років від дня народження Василя Верховинця [Костіва, 1880–1938], українського композитора, диригента, хореографа, хормейстера, фольклориста, педагога, теоретика українського народного танцю; 140 років від дня народження Сидора Кузика [1885 1925], українського вченого-агронома, публіциста, освітнього та кооперативного діяча; 130 років від дня народження Володимира Джуса [1895–1964], українського промисловця, винахідника, мецената [США]; 120 років від дня народження Григорія Баглоюка (1905 1938), українського письменника; 90 років від дня народження Миколи Сома [1935-2013], поета, публіциста, журналіста, літературознавця, громадського діяча; 90 років від дня народження Миколи Шудрі [1935-2012], письменника, перекладача, кінодраматурга, літературознавця, журналіста, педагога.
7 січня – 130 років від дня народження Антона Лебединця [Бас-Лебединця, 1895 1979], українського композитора, диригента, педагога, музично-громадського діяча; 120 років від дня народження Костянтина Лордкіпанідзе [1905 1986], грузинського письменника, перекладача, зокрема творів Тараса Шевченка, Івана. Франка; 100 років від дня народження Танасія Баранюка [1925-1964], майстра різьблення по дереву.
8 січня – 110 років від дня народження Василя Симчича [1915-1978], актора театру та кіно, театрального режисера; 90 років від дня народження Василя Симоненка [1935-1963], українського поета-шістдесятника, письменника, журналіста.
9 січня – 150 років від дня народження Никанора Онацького [1875-1937], художника, поета, мистецтвознавця, історика, археолога, етнографа, педагога, музейного діяча, репресованого; 150 років від дня народження Степана Томашівського [1875-1930], філософа, історика, публіциста, громадського та політичного діяча;

■ ІМЕНИННИКИ

26 грудня – Антоніна, Лука, Степан, Теодор, Тихін, Федір [за старим календарем – Аркадій, Арсеній, Василь, Володимир, Григорій, Євген, Омелян, Іван, Микола, Олександр, Олексій, Яків].
27 грудня – Агата, Аркадій, Ігнат, Леонід, Микола, Олександр, Петро, Симон, Юхим [Микола, Филімон].
28 грудня – Агрипіна, Варвара, Веніамін, Ганна, Георгій, Євдокія, Єгор, Єфросинія, Іван, Лаврентій, Марк, Мотрена, Наталія, Ян [Василь, Іларіон, Іона, Олександр, Павло, Степан, Сусанна, Трифон].
29 грудня – Анісія, Антон, Аріна, Данило, Лев, Макар, Марія [Аркадій, Володимир, Ілля, Макар, Микола, Олександр, Павло, Петро, Семен, Софія].
30 грудня – Богдан, Василь, В'ячеслав, Григорій, Емілія, Єремей, Іван, Михайло, Микола, Олександр, Петро, Платон, Трохим, Яків, Ян [Данило, Денис, Іван, Микита, Микола, Олександр, Петро, Сергій, Степан].
31 грудня – Меланія, Михайло, Петро [Віра, Віктор, Володимир, Зоя, Іван, Ілля, Марк, Михайло, Микола, Семен, Сергій].
1 січня 2025 року – Богдан, Василь, В'ячеслав, Григорій, Емілія, Іван, Михайло, Микола, Олександр, Петро, Яків.
2 січня – Василь, Марк, Петро, Сергій, Ульяна.
3 січня – Гордій, Ірина.
4 січня – Артем, Денис, Микола, Олександр, Остап, Павло, Семен, Станіслав, Степан, Яків.
5 січня – Григорій, Євгенія,Йосип, Матвій, Роман, Сергій, Тетяна.
6 січня – Іван.
7 січня – Афанасій, Василь, Іван.
8 січня – Антон, Василиса, Віктор, Володимир, Георгій, Григорій, Дмитро, Євген, Ілля, Михайло.
9 счень – Антоніна, Захар, Павло, Петро, Пилип.

■ МІСЯЧНИЙ КАЛЕНДАР НА ГРУДЕНЬ

- Загалом сприятливі дні: **27, 28, 31 грудня**; **5, 9 січня**.
- Несприятливі дні: **26, 29, 31 грудня**; **2, 4, 5, 7, 8 січня**.
- Найсприятливіші дні для будь-яких починань: **27, 28, 31 грудня**.
- Краще уникати активних дій: **30 грудня**; **7 січня**.
- Не рекомендується вакцинація: **31 грудня**.
- Несприятливі дні для стрижки: **26, 27, 31 грудня**.

Найсприятливіші дні для: досягнення цілей: **26, 30 грудня**; будь-яких справ та починань: **1, 7-9 січня**; бізнесу, старту нового проекту, підвищення або зміни роботи: **30 грудня**; **1, 3, 9 січня**; фінансових або юридичних справ: **1, 3, 5, 9 січня**; планування бюджету, покупок, вкладень, фінансових операцій, прибутку: **1, 3, 9 січня**; роботи – **30 грудня**; взаємостосунків [ділових і романтичних]: **26 грудня**; **1, 5, 9 січня**; побачень, романтичних зустрічей та зізнань у коханні: **1, 9 січня**; заручин та весілля: **30 грудня**; **1, 9 січня**; зачаття: **26, 28 грудня**; походу до лікаря: **1, 7, 9 січня**; хірургічних операцій: **26-30 грудня**; лікування, оздоровчих та косметичних процедур: **30 грудня**; **1, 9 січня**; для лікування зубів: **26, 30 грудня**; **1, 9 січня**; ефективного схуднення та очищення організму. **26-31 грудня**; стрижки: **28, 29 грудня**; **1, 3, 6, 8, 9 січня**; фарбування волосся: **28, 29 грудня**; **5, 6 січня**; проведення косметичних процедур, особливо для догляду за шкірою та депіляції: **26-30 грудня**; манікюру і педикюру: **30, 31 грудня**; миття голови: **28, 29 грудня**; перезавантаження та медитації: **5, 7 січня**; творчості та спорту: **30 грудня**; **1, 3, 5, 9 січня**; будь-яких поїздок

■ САД З ГОРОДОМ

- Найкращі дні для робіт в саду та на городі, посіву та висадки: **26-29 грудня**; **1, 4, 5, 8, 9 січня**.
- Не рекомендується займатися посівом і посадкою городніх рослин: **30, 31 грудня**.

Найкращі дні для посіву та посадки саджанців: огірків – **28-30 грудня**; кореневих овочів – **28-30 грудня**; помідорів – **28-30 грудня**; **5, 6, 8, 9 січня**; перцю солодкого – **5-7 січня**; баклажанів – **6, 7, 9 січня**; зелені [кропу, петрушки, базиліку] – **28-30 грудня**; **8, 9 січня**; часнику, цибулі та коренепідних – **28-30 грудня**; багаторічних квітів – **28-30 грудня**; цибулинних – **28-30 грудня**; ягідних кушців та плодових дерев: **28-30 грудня**.
Вдалили час для поливання та зрошування кімнатних і балконних рослин: **28, 29 грудня**; **1-5, 8, 9 січня**, заморожування фруктів: **30 грудня**.

По горизонталі:

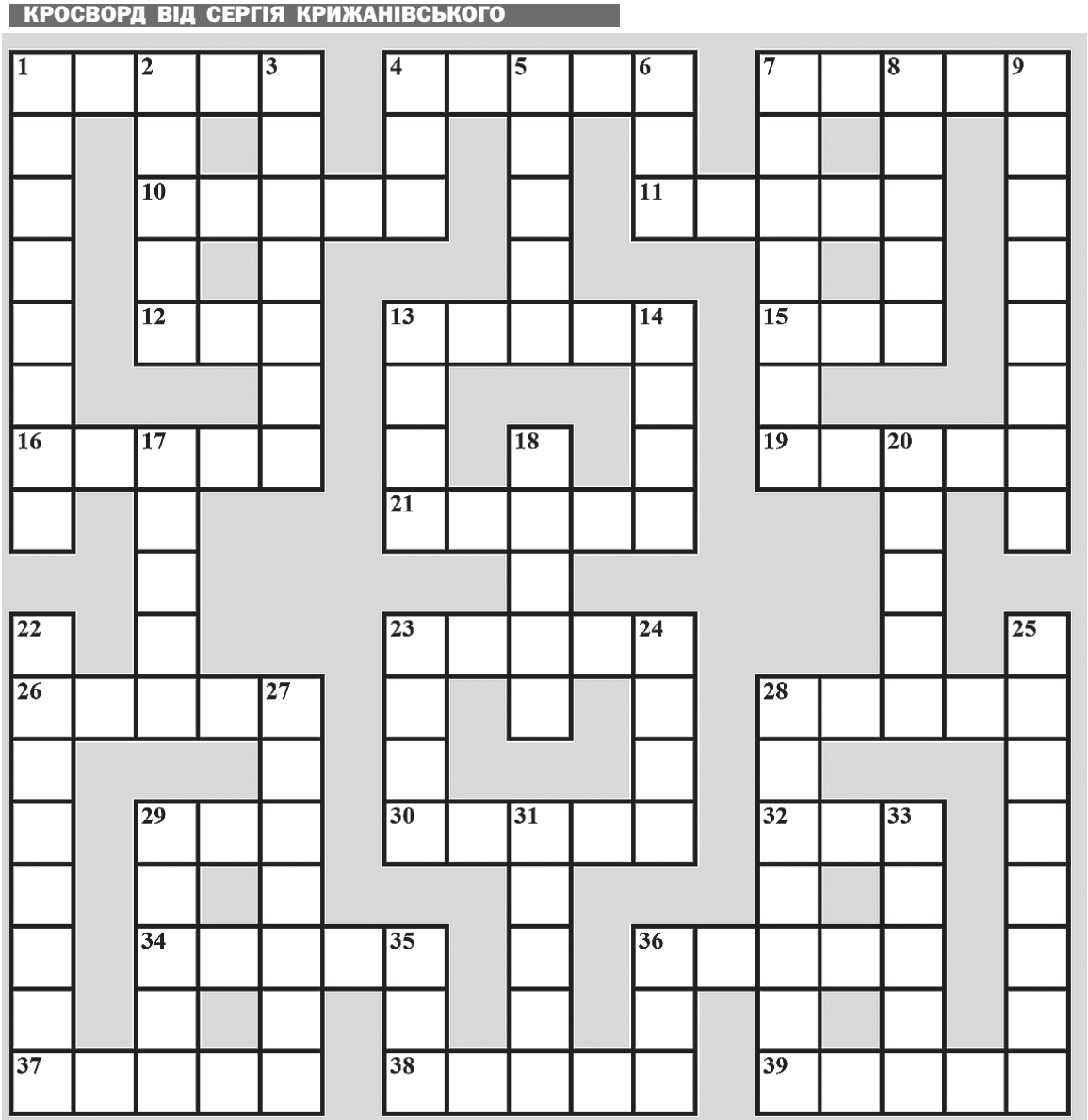
1. Молодий кінь. **4.** Одиниця вимірювання магнітної індукції в SI. **7.** Головна героїня відомої казки Льюїса Керролла. **10.** Італійська акторка Софі ... **11.** Третя «сторона» монети. **12.** Опіумна квітка. **13.** Нагрудний знак з номером. **15.** Археологічна культура пізньої бронзової доби. **16.** Етнографічна група українців, яка проживає у Карпатах. **19.** Червоний ... це рубін, а синій ... – сапфір. **21.** Високий стовп на вітрильному судні. **23.** Його ще називають татарник, чортополох. **26.** Рух [англ.] та джазове прискорення. **28.** Великі ворота, переважно при монументальних спорудах. **29.** Теплоізольована камера з цегли. **30.** Довірена особа, що діє за дорученням когось. **32.** Істота, що має варварську натуру, схильна до війни, насилля й підлості. **34.** Почуття, що виникає у людини при здійсненні вчинків, що перечать вимогам моралі. **36.** Лялька з непропорційною великою головою. **37.** Найкраща оборона. **38.** Слово від нім. traum «оплакувати». **39.** Мексиканська рослина, яка квітне раз у житті.

По вертикалі:

1. Протилежність трудоголіку. **2.** Захисний головний убір. **3.** Дика кішка з пензликами на вушках. **4.** Огорожа, сплетена з лози. **5.** Між підлогою і дахом. **6.** За традиціями українського народу, цією рослиною прикрашають житло у День Святої Трійці. **7.** Невелика держава на Балканському півострові. **8.** Угорська форма грецького імені Олена. **9.** Набір інструкцій, які описують порядок дій виконавця. **13.** Національна страва України. **14.** Жіноче ім'я. **17.** Будівельне штучне каміння. **18.** Поняття у цивільному законодавстві України, яке було змінено на «правочин». **20.** Альфа перша, а ... остання. **22.** Місто-порт в Австралії. **23.** Великий військовий об'єкт. **24.** Майданчик із сіткою. **25.** Те саме, що Рицинова олія. **27.** Гулянка з частуванням у вузькому колі. **28.** Оточення, ізоляція. **29.** Обрядовий здобний великодній хліб. **31.** Великий проміжок часу з визначними подіями. **33.** Те, що не відповідає дійсності, вигадка, байка. **35.** Шах і ... **36.** Хімічний елемент під №5.

Відповіді на кросворд, опублікований 19 грудня

По горизонталі: **1.** Запоріжжя. **7.** Ведмідь. **8.** Телефон. **11.** Кварк. **13.** Карма. **16.** Амати. **18.** Корм. **20.** Обід. **22.** Сакс. **23.** Арка. **24.** Па-скуда. **25.** Белл. **26.** Одяг. **28.** Ауді. **30.**Баул. **31.** Дутар. **34.** Натяк. **37.** Зміна. **39.** Пластир. **40.** Оборона. **41.** Окулістка.
По вертикалі: **1.** Замок. **2.** Ольга. **3.** Інтим. **4.** Ябеда. **5.** Мета. **6.** Мова. **9.** Скусн. **10.**Пічка. **12.** Роксолана. **13.** Кум. **14.** Радикуліт. **15.** АТО. **17.** Мадаполам. **19.** Рапід. **21.** Брама. **25.** Бандя. **27.** Гараж. **29.** Іон. **30.** Бак. **32.** Тіло. **33.** Русло. **35.** Акрил. **36.** Якобс. **37.** Зірка. **38.** Іона.

Українські лялькарі заворожують запоріжців чарами казкової зими

У ЗАПОРІЗЬКОМУ обласному краєзнавчому музеї демонструється Всеукраїнська виставка авторських ляльок «Чари української зими». На ній представлені понад 50 робіт, які створили 19 майстринь із Запоріжжя, Дніпра, Києва, Львова. Проєкт організований творчою студією «Біла птаха».

На теренах України народна лялька відома з давніх часів. Особливості та секрети її створення передавалися від покоління до покоління. Що тільки не використовували українці та українки для виготовлення дитячих забавок та оберегів! Підручними засобами слугували тканина, одяг, сіно, солома, квіти, кукурудзяні початки та листя, сезонні овочі тощо.

Зрозуміло, що з часом матеріали і технології змінювалися, і на нинішній виставці можна побачити витвори з

полімерної та самозастигаючої глини, текстилю, ниток, стрічок, морських мушель, холодної порцеляни, шкіри тощо.

Майстрині надихалися українським фольклором та святковими звичаями. Тож перед глядачем постають традиційні образи та персонажі українських зимових свят: Дня Святого Миколая, Різдва, Нового року, Маланки, Водохреща, а також герої українських казок та легенд, що оживають холодними зимовими вечорами. Є тут і ляльки, створені за мотивами світової казкової літератури – Зимова Королева з Каєм та Гердою Ганса Хрістіана Андерсена, Лускунчик та Мишачий король Ернста Гофмана, Аліса з Кроликом Льюїса Керрола,

пізнати магію зимових ночей, відчутти тепло давніх традицій, які відроджуються у сучасному виконанні, – усе це можливо на виставці «Чари української зими».

До речі, музеологи, плануючи виставку, подбали, аби вона стала цікавою й інтерактивною і для дітей. За допомогою освітян вони провели серед наймолодших українців мистецьку акцію «Різдвяна іграшка, вітальна листівка». І на відкритті виставки відбулося нагородження учасників цієї акції. Їхні роботи також представлені на виставці.

Виставка працюватиме в музеї до **кінця січня 2025 року кожен четвер, п'ятницю, суботу з 9.00 до 15.00**. Каса зачиняється за годину до закриття.

Приходьте до музею за натхненням і святковим настроєм, атмосферою, де кожна лялька – це відлуння минулих століть, що оживає у сучасному світі. На відвідувачів чекає світ казок та чудес, де зима перетворюється на справжню магію.

Підготувала **Ганна ЧУПРИНА**,
фото авторки
та з **соцмереж Запорізького краєзнавчого музею**

КУЛЬТУРНІ АМБАСАДОРИ УКРАЇНИ У МЕЛЕХЕНІ

Україна бореться та потребує допомоги

Закінчення. Початок – на 2-й стор.

З 2022 РОКУ він часто відвідує Львів, Київ та Харків, щоб зустрітися з художниками, переглянути їхні роботи в студіях, та на основі особистих зустрічей зробити вибір для допоміжних проєктів, які він організовує із «Зараз Україна». За останні два роки «Зараз Україна» вже організувала мистецьку резиденцію у Празі [Чехія], подальшу дуетну та групову виставку українських молодих художників у Львові.

«Сьогодні ЗМІ та політики у своїх репортажах про Україну часто створюють щось на кшталт карикатури. Перша карикатура – ворог поганий, жертва хороша. Але такий підхід базується на дуальності. Українців змальовують як карикатурну жертву, яка постійно потребує допомоги: військової, фінансової, гуманітарної. Проте майже ніколи не йдеться про те, що українці

щодня вміло захищають себе та заважають ворогові значних втрат.

Для мене це дуже важливо. Саме тому я їжджу в Україну, щоб поспілкуватися з художниками й дізнатися про їхні способи опору. Їхній перший акт опору – це продовження творити мистецтво», – говорить **Ян Ван Вунсел**.

Відкриття виставки.

Прийом у мерії Мелехена

Ян Ван Вунсел працював над проєктом Crisis of Imagination [«Криза уяви»] з січня 2024 року. Виставка має на меті відновити соціальний зв'язок з Україною через мистецькі твори. І вважає своєю місією через мистецтво українських художників доносити до європейців реальність подій в Україні, спонукаючи до розуміння ситуації та підтримки України на всіх рівнях: «Абстрактний для нас, європейців, концепт активної війни, який вони бачать із безпечної відстані через новини, є вимушеною повсякденною реальністю для українських митців, у якій вони живуть і працюють».

Презентація проєкту Crisis of Imagination [«Криза уяви»] відбулася 7 листопада в Мелехені. За такою назвою представлені мистецькі проєкти з України: десять персональних виставок, кінотеатр з показом робіт десяти українських кіномитців, інсталяції виставок двох молодих художниць у храмі Begijnhofkerk Mechelen та програма резиденції у мистецькому центрі Radar.

Відкриття виставки передувало прийому у мерії міста Мехелен за участі мера Барта Сомерса, Тимчасово повіреної у справах України в Бельгії Наталії Анохіної, представниці Посольства України в Бельгії, голови інформаційно-культурного відділу Катерини Білотіл, українських митців та куратора виставки Яна Ван Вунсела. Барт Сомерс, давній друг України, учасник Євромайдану, зазначив важливість підтримки України та висловив подяку митцям і організаторам за їхній внесок.

Розмаїття технік і стилів

У виставці взяли участь художники та кіномитці з різних куточків України. Представлені як класичні живописні твори, так і інсталяції, фотографії, графіка, кіно, відео та цифрові роботи. Кожен художний жанр розкриває унікальний погляд на сучасну ситуацію в Україні, на складну політичну та соціальну реальність, з якою стикається український народ, зокрема, жінки. Більшість робіт акцентували увагу

на темі війни, любові до рідної землі, а також на стражданнях і надії, які переживає український народ.

До відкриття виставки долучилися члени української громади міста Мелехена. Вони не лише підтримали проєкт, а й активно допомогли у його проведенні. Серед них і родина Юлії Чен [Бердянський район, Запорізька область].

8 листопада в приміщенні невеличкої галереї Grambach у рамках програми «Криза уяви –

Кіно» відбувся одноразовий показ відеопрезентацій художніх робіт ще десяти молодих українських митців, які через причини, пов'язані з війною, не змогли прибути до Бельгії.

У рамках проєкту «Криза уяви» в церкві Bijgenhofkerk пройшли персональні виставки робіт двох молодих українських художниць: «Вібрація природи» Аліни Заманової та «Соняшники» Анастасії Данко. Виставками в цій локації, крім куратора Яна Вунсела, опікувався також Едуард Де Рон, почесний амбасадор міста Мелехена. Українська громада міста теж підтримала відкриття виставок цих двох мисткинь.

Завдяки таким проєктам, як «Криза уяви», українське мистецтво отримує визнання й підтримку у світі, створюючи міцні мости для культурного обміну – вкрай важливого аспекту в умовах війни.

Підготувала **Інеса АТАМАНЧУК** за матеріалом **Миколи ЄРЕМЕНКА** та **Ірини ЯКОВЕНКО-ЄРЕМЕНКО**.

Запоріжжя, Україна – Мелехен, Бельгія

Генеральний директор Геннадій ДЕРИБАС

ГАЗЕТА «МИГ»
Виходить з 12 листопада 1939 р.
[до 1 січня 1991 р. –
«Комсомолец Запоріжжя»].
Засновник і видавець:
ТОВ «Газета «МИГ»

приймальня: (061) 787-52-11;
служба розповсюдження: (061) 787-51-41;
E mail редакції: postmaster@mig.com.ua Web-сторінка: www.mig.com.ua
Рекламна служба газети «МИГ»: (067) 610-64-24, 787-51-94, 787-50-44,
rs@mig.com.ua, reklama@mig.com.ua

Редакція виплачує гонорари лише за замовлені матеріали.

НАША АДРЕСА: м. Запоріжжя, пр. Соборний, 152, 5-й поверх.
Зупинка міського транспорту: «Площа Пушкіна».
Адреса для кореспонденції: а/с 8030, м. Запоріжжя, 69095.
Газета виходить раз на тиждень щочетверга. Обсяг 2 д.а.
Друк офсетний. Тираж 15000 прим.
Номер рішення Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення №2064 від 13.06.24 р.
ідентифікатор медіа R30-04543
Зам. № 2400128

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за підбір і точність наведених фактів і цитат, економіко-статистичних даних, власних імен, географічних назв та інших відомостей, а також за розголошення даних, які не належать до відкритих публікацій. Редакція може публікувати статті в порядку обговорення, не поділяючи точку зору автора. Відповідальність за достовірність реклами несуть рекламодавці. Використання матеріалів, опублікованих на сторінках газети та сайту «МИГ», можливе лише за згодою редакції.

Листування з читачами – тільки на сторінках газети. Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються. В опублікованих програмах телепередач можливі зміни.

Співробітники «МИГ» – гуманісти. Якщо ви знайшли в номері нашої газети помилки та неточності, сприймайте, будь ласка, це правильно: є люди, для яких пошук друкарських помилок – велике задоволення. І лишати їх цього – не гуманно.

Дякуємо, що ви нас читали!

Номер
підписано до друку
25.12.24
об 11.00.

Кольороподіл і друк
ТОВ «Український Друк».
м. Запоріжжя